

Houtzaagmolen „De Heester-
boom" te Leiden
Anno 1804

GILDE

BRIEF

DE GILDEBRIEF

MEDEDELINGENBLAD VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

DE GILDEBRIEF VERSCHIJNT 4 X PER JAAR. DE OPLAGE IS 1500 EXEMPLAREN

REDACTIE : G.J. POWW

SECRETARIAAT : HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

POSTBUS 1372 1500 AJ ZAANDAM

TEL.: 075 - 311639

POSTGIRO : 2144780 t.n.v. HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS NAARDEN

BIOTOOPWACHT : E. SMIT, ESDOORNLAAN 61, 1521 EC WORMERVEER

TEL. 075 - 283123

GILDE-VERZEKERINGEN : MEVR. M.MULDER, VEENHUIZERKADE 3

1704 DK HEERHUGOWAARD . TEL.: 02207 - 13002

BLIKSEMAFLEIDERCONTROLE : Inlichtingen bij het secretariaat.

LEDENADMINISTRATIE : MEVR. E.N.POUW-SCHIPPER, ZWARTEWEG 70

1412 GE NAARDEN TEL.: 02159 - 45428

ADVERTENTIES

VOOR BEDRIJVEN OF INSTELLINGEN, DIE MATERIALEN EN/OF DIENSTEN AANBIEDEN
WELKE DIRECT OF INDIRECT TE MAKEN HEBBEN MET DE MOLENWERELD, BESTAAT DE
MOGELIJKHEID TE ADVERTEREN.

DE KOSTEN VOOR DE DIVERSE ADVERTENTIE-FORMATEN IS ALS VOLGT:

1/1 PAGINA f 130,-- PER PLAATSING

1/2 PAGINA f 85,-- PER PLAATSING

1/4 PAGINA f 50,-- PER PLAATSING

HET IS ALLEEN MOGELIJK MINIMAAL VIER PLAATSINGEN TE RESERVEREN.

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

't GAANDE WERK

Het is de bedoeling, dat ik u onder bovenstaande titel in elke Gildebrief op de hoogte stel van de meest actuele ontwikkelingen binnen ons Gilde.

Het zal daarbij gaan om onderwerpen, die in bestuursvergaderingen van het Gilde aan de orde zijn geweest en om activiteiten, die binnenkort te verwachten zijn. Tevens zullen enkele onderwerpen uit de inhoud van de Gildebrief worden voorbeschouwd.

Om met dit laatste te beginnen : in dit nummer van de Gildebrief treft u een aanvulling aan van de lijst van instructiemogelijkheden, zoals die werd gepubliceerd in de vorige Gildebrief (no. 2 1988). Onze "weerman" Jan Kurver verontschuldigd zich voor het feit, dat hij momenteel even 'leeg-geregend en gehageld' is en daardoor geen vervolg op HET WEER ZOALS HET WAS kon schrijven.

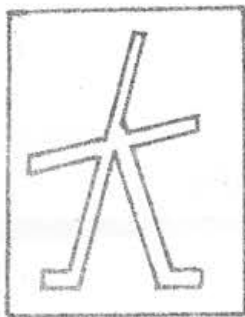
Dat brengt mij op een andere "weerman", namelijk de heer van Vliet, examiner van de examencommissie van De Hollandsche Molen, die kortgeleden gestopt is met zijn werkzaamheden in de examencommissie. Jarenlang heeft hij deel uitgemaakt van deze commissie en onderscheidde hij zich door kennis en kunde op molengebied, met name op het terrein van het weer. Zijn hoge leeftijd heeft hem doen besluiten het wat rustiger aan te gaan doen. Namens het Gilde wilde ik hem voor al zijn inspanningen hartelijk bedanken.

Eind oktober zal de jaarlijkse contactdag voor de bestuursleden van de regionale afdelingen van het Gilde plaatsvinden. Elke afdeling heeft de gelegenheid agendapunten voor deze bijeenkomst in te dienen, die dan uitvoerig aan de orde komen. Dit keer zal de examencommissie van De Hollandsche Molen de hoofdmoot van deze bijeenkomst verzorgen door een uiteenzetting te geven over het theoretische en praktische examen. Op die wijze wordt geprobeerd het proefexamen en het examen zelf nog beter op elkaar af te stemmen. Zowel de proefexamencommissies als de kandidaten zullen dan voortaan beter op de hoogte zijn van wat er van hen wordt verwacht.

Medio november kunt u de acceptgirokaarten verwachten, waarmee u de contributie en de verzekeringspremie(s) van het Gilde kunt voldoen. Dit is vroeger dan u van ons gewend bent. De verzekeringsmaatschappij verlangt namelijk van ons het totale premiebedrag over 1989 - dat gebaseerd is op het aantal deelnemers in 1988 - al in januari te betalen. Wij rekenen dan ook op uw medewerking.

DickJan Braay

Een

VERENIGING „DE HOLLANDSCHE MOLEN“

WERKGROEP NATIONALE MOLENDAG

Valkenlaan 8 - 7905 AA Hoogeveen - Tel. 05280-71991
E.E.G. laan 71 - 7742 EC Coevorden - Tel. 05240-16515

Postrek. 2903693 - Nationale Molemdag

DE NATIONALE MOLENDAG

We zijn dit jaar met z'n allen tot maar liefst 627 draaiende of opengestelde molens gekomen !

Inderdaad, zover hadden we het nog niet eerder gebracht.

Natuurlijk is dit aantal ook zo hoog omdat we het met het weer toch wel heel bijzonder getroffen hebben. Maar, het zegt toch ook het nodige over de toestand van onze mooie molens.

Zo gemiddeld genomen hebben we niet minder bezoek gehad dan in vorige jaren.

De reacties op de enquête-formulieren waren wat betreft de samenwerking met de Fietsdag in drieën te splitsen:

drie-kwart van de inzendingen : geen enkele opmerking hierover

twintig procent : duidelijk voor samengaan

vijf procent : duidelijk voor alleen verdergaan.

We hebben medio september een gesprek gehad met de ANWB.

Een gesprek met hen is so wie so zeer nuttig, want het allerergste wat ons zou kunnen overkomen, is die Way of Life-herrie op dezelfde dag als onze Molendag. Dan sneeuw je helemaal onder.

Welnu, de ANWB weet het nog niet helemaal zeker, maar zo medio november hebben we weer een gesprek. De tendens is : gewoon weer op de oude voet voortgaan. Dus Molendag en Fietsdag samen.

Gaat die Way of Life onverhoopt ook weer door volgend jaar, dan lijkt het er nu dus op, dat de ANWB alles op alles zal zetten om deze toestand niet meer te koppelen aan de Fietsdag.

Omdat we nu dus nog niet kunnen vertellen wat er volgend jaar gaat gebeuren, lijkt ons het volgende advies van belang:

Als je volgend jaar bezoek op je molen wilt, en graag in een route wilt worden opgenomen, ga dan direkt na het uitkomen van De Gildebrief alvast naar een ANWB- of VVV-kantoor. Wellicht kunnen zij op dat moment al iets meer zeggen over wel of niet samengaan.

Succes.

Werkgroep Nationale Molendag

Bert van Uffelen.

Twee

W.

TAKELINGEN

HET GEBRUIK VAN TOUWWERK OP DE MOLEN

Op een molen hebben we het meest te maken met touwwerk bij het voorleggen van de zeilen, en hiervoor zijn de geëigende knopen en steken bij iedere vrijwillige molenaar bekend.

De grootste verschillen bij het voorleggen van zeilen en het vastzetten van de diverse touwen en lijnen komen voor bij zowel het linker- als rechter onderhoektouw. Maar per streek of molen zijn die allen wel goed bekend en heeft men die wel onder de knie.

Al moet gezegd worden, dat op de diverse examens weleens traag en twijfelachtig wordt gewerkt. Dit is niet nodig en het vastzetten van de gebruikelijke touwen op de molen moet eigenlijk blindelings en vlot gedaan worden.

Bij navraag krijgt men dan nog weleens de opmerking: "tja, ik doe dat normaal niet zo bij ons op de molen, maar ik dacht dat dat zo van de examencommissie moest". Nu daarop is een kort, maar krachtig antwoord. Er moet niets zó of zó van de examencommissie. Je moet de touwen en lijnen zo vastzetten als je geleerd hebt. Het enige, wat een examencommissie verwacht van een kandidaat is, dat het vlot en zonder twijfel gebeurt en op een wijze, waarbij de gelegde steek weer snel los te halen is.

Maar naast al het reeds genoemde knoopwerk dienen er ook wel eens andere zaken met touw vastgezet te worden of reparaties aan touwwerk verricht te worden. En met de hierna eerste van een serie artikelen hopen we de zwakke broeders (en zusters) op dit gebied een steuntje in de rug te geven.

Aan de instructeurs eveneens de taak om de getoonde knopen, steken en takelingen eens of meerdere malen te oefenen.

Een leuke bezigheid is om van restjes touw, b.v. van oude zeilen afkomstig, een bord te maken, waarop al de besproken knopen enz. eens te maken en vast te zetten. Hiermee creeert men een stuk instructie-materiaal dat zijn waarde steeds behoudt en altijd weer van pas komt.

SCHIEMANSWERK

Onder schiemanswerk verstaan wij de verschillende verbindingen en bewerkingen van touwwerk en staaldraad, die toegepast worden op schepen en molens; zoals bekleden, splitsen en knopen en het leggen van bindsels.

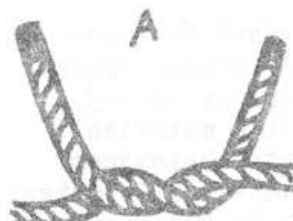
1. Knopen en steken

1.1. Platte knoop

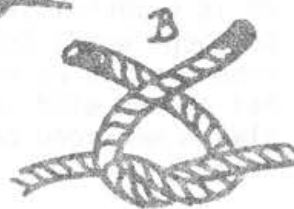
Een platte knoop wordt gebruikt om twee einden van gelijke dikte aan elkaar te steken.

Eerste manier:

--- de twee einden worden overkruis genomen, links over rechts (A)

--- daarna worden de twee einden weer overkruis genomen, rechts over links of in omgekeerde volgorde (B)

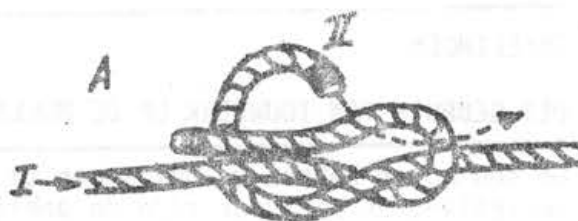

druc

Tweede manier:

- met het ene eind (I) wordt een bocht (oog) gemaakt
- het andere eind (II) wordt door- gestoken en rond de beide einden van de bocht genomen (A)

Daarna wordt het andere eind (II) langs dezelfde weg onder eind I genomen, zodat het langs zijn eigen vast end komt te liggen (B)

Het nadeel van deze knoop is dat hij moeilijk los te maken is als er te veel kracht op komt.

1.2 Enkele schootsteek

Deze steek dient om een eind van een tros of lijn op het oog van een andere lijn of tros te zetten. Bijvoorbeeld het aanslaan van een vlag. Wij kunnen er ook twee einden van ongelijke dikte mee op elkaar zetten.

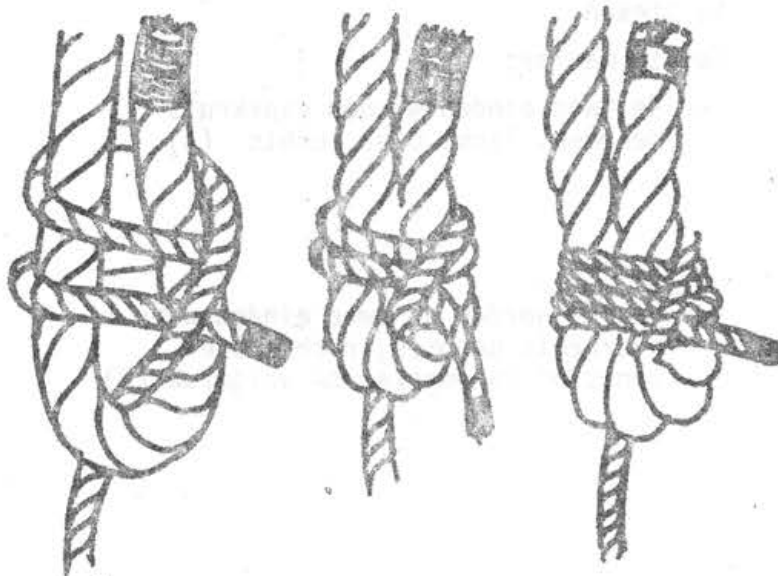
- met het eind (A) wordt een bocht (oog) gemaakt
- het andere eind (II) wordt door- gestoken, rond de beide einden van de bocht genomen
- en doorgehaald (A en B)

Let op dat beide einden aan dezelfde kant van de steek liggen.

1.3 Dubbele schootsteek

Deze knoop is veel betrouwbaarder dan de vorige, vooral bij dikker touwwerk en bij glad, synthetisch materiaal. Hij kan zich niet beknijpen en is gemakkelijk los te maken. De bocht wordt in het dikste eind genomen en hoe dunner het andere eind is, hoe meer slagen men rond de bocht neemt.

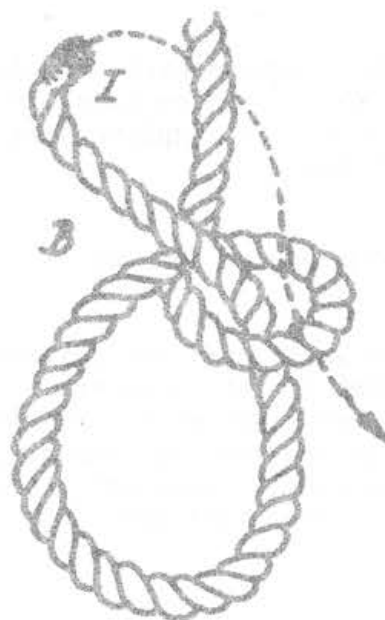
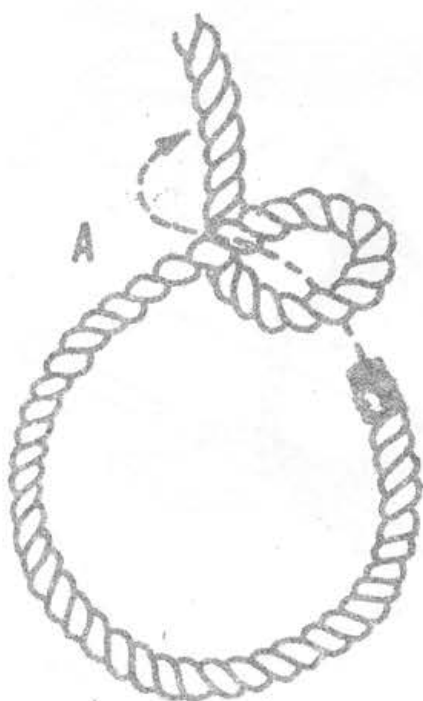
1.4 Enkele paalsteek

Deze steek is een van de meest gebruikte methodes om een vast oog te leggen.

De steek is zowel geschikt voor trossen als voor dunne lijntjes.

Zelfs nadat er grote krachten op zijn uitgeoefend, is de knoop steeds gemakkelijk los te maken.

- Maak een oog in het vaste eind tegen de zon (A)
- eind I halen wij boven uit het oog
- leggen het daarna, volgens de stippellijn, achterom de tros (B) en
- steken het van boven naar beneden door het oog, zodat het naast zichzelf komt te liggen (C)

Vijf

1.5 Stellingsteek met paalsteek

Deze steek gebruiken wij om een stellingplank te bevestigen, waarop wij bij werkzaamheden kunnen zitten of staan.

Een stellingplank bestaat uit een plank met dwars daarop "horens of klampen" gespijkerd.

--- wij leggen het stellingeind over de plank aan de binnenzijde van de "hoorns of klampen" (A)

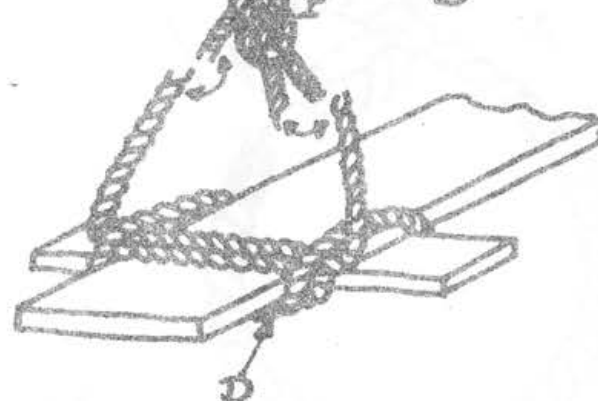
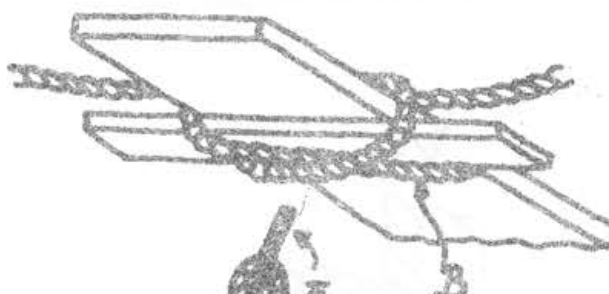
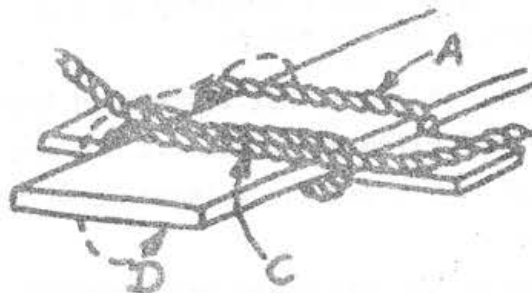
--- de beide einden gaan gekruist onder de hoorn of klamp naar de buitenste zijde van de hoorn of klamp naar boven (B)

--- daarna worden ze over de plank heen gelegd (C)

--- het binnenste part over de andere parten en over het einde van de stellingplank heen trekken

--- beide parten door halen (D)

--- het korte eind met een paalsteek op het lange eind steken zodat er slechts een eind naar het ophangpunt loopt, b.v. door een katrol of iets dergelijks (E)

We willen er in dit verband wel op wijzen, dat wanneer men op een dergelijke wijze een stellingplank gebruikt, deze betrouwbaar dient te zijn. Hetzelfde geldt uiteraard voor het te gebruiken touwwerk.

ADVERTENTIE

Speelmolenbouwers

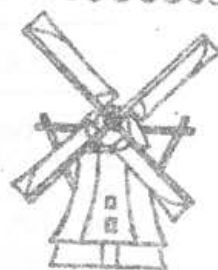
Op bestelling leverbaar : geconstrueerde stalen speelmolenwiekenassen
Model á la "DE PRINS VAN ORANJE"
(uiterst getrouwe kopieën)
tot een vlucht van 8 meter
Modellen te bezien

Leen van Aalsburg
Gorinchem Tel. 01830 - 20106

Les

Uitnodiging

Aan de leden van "het Gilde
van Vrijwillige Molenaars"
en belangstellenden in Noord-Holland.

De Contact Commissie nodigt u allen uit voor een

Contact avond

Op maandagavond 14 november 1988

Gehouden in: Dorpshuis "De Kern"

Adres: Overtoom 15 Castricum

Aanvang: 20.00 uur

Zaaltje open: 19.30 uur

U zal met koffie of thee ontvangen worden.

Programma:

Deze avond wordt de film "Stoere Werkers"
vertoond door Dhr. E. Smit.

De in de jaren 1930 - 1933 door Dhr. M. A. Roosdorp
gemaakte film ademt de sfeer van de crisisjaren
in het vóóroorlogse Nederland.

Een flink aantal soorten molen-bedrijven
werden van buiten en ook veelal van binnen
gefilmd.

Zie ook bijgaande inleiding.

Heeft u ideeën of opmerkingen, dan zullen wij
die graag vernemen.

Inlichtingen: M. Slot-Wolterbeek, tel.: 02518-56187

Namens de C.C. wensen wij u een hele fijne avond.

Leven

" STOERE WERKERS "

Deze twee uur durende film (16 mm, zwart-wit, geen geluid) is in de jaren 1930-'33 gemaakt door de Deventerse cineast M.A. Roosdorp ("Maro-film"), een man, die zeer geboeid was door de schoonheid van het Nederlandse Landschap en zich 'dus' tot molens aangetrokken voelde.

"De Hollandsche Molen" steunde hem bij dit werk door één van haar actiefste bestuursleden, Jhr. Mr. F. van Rijckevorsel, met hem mee te zenden; hij zocht de molens voor hem uit en introduceerde hem bij de molenaars.

Roosdorp en van Rijckevorsel bezochten zo'n 32 molens overal in het land - in alle provincies, behalve : Friesland, Drente, Utrecht en Zeeland - en filmde deze van buiten en ook veelal van binnen. Vrijwel alle molentypen benevens een flink aantal soorten molen-bedrijven komt men in de film tegen. Merkwaardig is het, dat van de 32 gefilmde molens er nu, in 1986, dus ruim 50 jaar later, nog liefst 27 bestaan !

De voortreffelijke film beleefde slechts een handvol vertoningen in 1934, 1935 en 1936. Op een Monumentendag in Den Bosch (sept. 1934) en op de Jaarvergadering van De Hollandsche Molen in het Koloniaal Instituut op 2 maart 1935 werden met veel succes de toen klaargekomen delen gedraaid. De werkelijke première van de voltooide film vond plaats op 23 juli 1935 in Den Bosch op een grandioos molenaarsfeest, waar zo'n duizend molenaars (met 'aanhang'), onder wie ook talrijke Belgische en Duitse gasten, de vertoning bijwoonden. In de "Molenaar" van 8 mei 1935 was genoemde vertoning uitvoerig aangekondigd en werd de film beschreven als "de grootste en meest unieke molenfilm ter wereld". En niet ten onrechte, zouden we zelfs vandaag nog kunnen zeggen !

SCHADE DOOR HOUTWORM, BOKTOR, ZWAM EN SCHIMMEL? DOORSLAAND OF OPTREKKEND VOCHT? OVERLAST VAN DUIVEN OP GEBOUWEN ?

VRAAG RENTOKIL OM EEN GRATIS EN VRIJBLIJVENDE
INSPEKTIE EN EEN DESKUNDIG ADVIES.

LEDEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS EN
MOLENBEHEERDERS ONTVANGEN VOOR WERKZAAMHEDEN AAN
MOLENS 10% KORTING.

RENTOKIL HEEFT VESTIGINGEN IN GEHEEL NEDER-
LAND DUS OOK DICHT BIJ U.

BEL NU: 070-99 65 64

Rentokil

beschermt en bestrijdt

Postbus 52, 2280 AB Rijswijk (ZH) Volmerlaan 9, 2288 GD Rijswijk (ZH)

Acht.

De praktijk heeft bewezen dat deze film bij molenliefhebbers, die hem meer dan tien maal gezien hebben, nog steeds voor nieuwe (en aangename!) verrassingen zorgt. Hij boeit de kijker meer naarmate deze hem vaker ziet. Na dit alles stemt het tot grote verwondering, dat na 1936 er over deze film een groot stilzwijgen valt. In 1938 wordt de film aangeboden door Roosdorp aan De Hollandsche Molen, welke vereniging hier niet op in gaat. Over vertoningen leest men nergens iets meer. Na de tweede Wereldoorlog was hij volkomen in het vergeetboek geraakt. Pas in januari 1972 stuitte D.J. Abelskamp uit Warnsveld, al lezend in oude jaargangen van "De Molenaar" op de uithondige aankondiging van "Stoere Werkers", die hierboven vermeld is. Er werd een speurtocht naar de film ingesteld, die leidde naar het Nederlands Filmmuseum. En dit museum bleek de film juist een week tevoren van de familie Roosdorp te hebben gekregen! Het origineel verkeerde in slechte staat, maar toch was het mogelijk hiervan een goede copie te maken, die zijn eerste openbare vertoning beleefde op de Gildevergadering in Utrecht op 15 april 1972. Sindsdien is de film minstens 50 maal gedraaid in den lande, en overal oogstte Roosdorp's geesteskind - nu dubbel historisch geworden! - grote bijval, iedere keer bij een aanzienlijk molen-deskundiger publiek dan er in de jaren '30 zelfs bestond!

De film ademt de sfeer van de crisisjaren van het vóór-oorlogse Nederland. De molens waren over het algemeen "nog net" in bedrijf. Hun staat van onderhoud was zichtbaar matig: alles, wat er nog draaide, deed dit "ongesubsidieerd", op eigen kracht en om den brode. Maar daardoor won deze film in die 50 jaar nog aan waarde, vanwege de historische verschillen met onze tijd.

ALLES DRAAIT OM HEIJMAN HOUT

60 houtsoorten op voorraad

eiken	Houthandel/zagerij
essen	
iepen	Corn. Heijman
accasia	Dieselbaan 5
steenbeuk	Plettenburg W.
grenen	Nieuwegein
pokhout	tel. 03402 - 31308/31593

STAPHORSTER DEKKLEDEN B.V.

Schapandijk 37
7713 PX Staphorst (Den Helder)
Telefoon 05295 - 3490 b.g.g. 04746 - 3688

LEVERING VAN MOLENZEILEN
IN ZEILDOEK WK77 EN NEMPEX
TOUWWERK.
OOK VAKKUNDIGE REPARATIE VAN
UW ZEILEN.
VERDER LEVEREN WIJ HANDSTIKAP-
PARATEN VOOR REPARATIES AAN
MOLENZEILEN EN LEREN ZEIL-
HANDJES ENZ.

VERTEGENWOORDIGER:
H. TAMMINGA
WESTERLEE
0678 RH
TEL. 05970-14580

Megew

NIEUWE LEDEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

J.H.B. Veltrop, Kickestein 34, 3632 WH LOENEN a/d VECHT (S-lid)
 S.A.C. Priem, Livingstonelaan 1184, 3562 JT UTRECHT
 K.T. Haitma, De Houtmanstraat 39, 9601 GG HOOGEZAND
 A.J. Jansen, Meentweg 12, 3774 TK KOOTWIJKERBROEK
 J.A. Janssen, Schoolstraat 6, 9441 PE ORVELTE
 E.M. Lecluse-de Vries, Straelseweg 78, 5911 CR VENLO
 C.H.J. Gerkes, Ceramstraat 67 A, 9715 JM GRONINGEN
 C. Schagen, Correljestraat 1, 1759 VM CALLANTSOOG
 P.A.M. van Diepen, Reigerlaan 28, 1645 TC URSEM
 J. Commerell, Blauwgras 70, 3068 BG ROTTERDAM
 R. Schuurman, Haarlemmerweg 465, 1055 PK AMSTERDAM
 J.P.M. Bourgonje, Achterberggaarde 116, 7414 VC DEVENTER
 D. Werts, Straatkantseweg 28, 5443 NC HAPS
 G.C.M. Bax, v. Poelgeestlaan 52, 2355 BE HOOGBADE
 P.C. Rutten, Spechtstraat 2, 2211 KL NOORDWIJKERHOUT
 H. van Marle, Hendrik Baskeweg 227, 1785 MG DEN HELDER
 N. van Marle - Gernler, Hendrik Baskeweg 227, 1785 MG DEN HELDER
 H.B.Th. Sangers, Balensteiger 27, 4201 XT GORINCHEM
 C.W. Hagenaars, Molstraat 14, 4611 NL BERGEN OP ZOOM
 K.G.H.J. Irmscher, Aytawei 15, 9008 SH ROORDAHUIZUM
 J. Oldemenger, Watermolenweg 2, 7478 PW DIEPENHEIM (donateur)
 A.V. de Kok, Merelplantsoen 26, 2371 NW ROELOFARENDSEVEEN
 H.E. Hut, Mensumaweg 21, 9356 TC TOLBERT
 A. Dijkstra, Peppelenlaan 6, 7001 CM DOETINCHEM
 A.A.G. van Hees, Grotestraat 271, B 3631 KOTEM-MAASMECHELEN België
 H. Bosman, Hemonystraat 36 II, 1074 BR AMSTERDAM
 H. van Krimpen, West-Kinderdijk 71, 2953 XP ALBLASSERDAM
 J. Lindemans, 2095 Willow Drive, LOS OSOS, California
 J. Molenaar, Kalfjeslaan 36, 1083 AA AMSTERDAM
 V.A.P. van Esch, Waaldijk 89, 5327 AB HURWENEN
 C.A.R. Voerman, Lorentzkade 56 rood, 2014 CB HAARLEM
 M.C. BOEREE, Poelgeest 56, 2036 HM HAARLEM

B.V. KOETSEN RUYTER MAKELAARDIJ O.G.

Molenstraat 144 — Roosendaal — Telefoon 01650-37111
 EENDRACHTSWEG 8 — THOLEN — Telefoon 01660-2000/3111

SINT ANNALAND, hoek Bierensstraat-Boogaardweg
 Uniek! Uniek! Volledig gerestaureerde originele molen,
 zogenaamde stenen bovenkruier met stelling, genaamd:
 "DE VIER WINDEN", bouwjaar 1847, gelegen op 600 m²
 grond met tevens op terrein nog een pakhuisje c.q. ga-
 rage en grote tuin, woonruimte is te realiseren. Aan-
 vaarding in overleg. Prijs op aanvraag.

Stien

Provinciehuis
Koningskade 1
2596 AA 's-Gravenhage
Postbus 90602
2509 LP 's-Gravenhage
Telefoon (070) 116611
Telex 31088 cdkzh nl

Provincie Zuid-Holland
Facilitaire Dienst
Provinciale Uitgeverij

Ons kenmerk: PU/LK

's-Gravenhage, mei 1988.

Het Provinciaal Bestuur van Zuid-Holland wil u hierbij opmerkzaam maken op het boekwerk „De Molens van Zuid-Holland“, laatste uitgave 1980.

Dit schitterende, in full-colouromslag gebonden boek, kunnen wij u tegen sterk gereduceerde prijs aanbieden.

Het boek heeft het formaat 23 x 32 cm, heeft een omvang van 248 pagina's en bevat + 600 illustraties waarvan de meeste in kleur.

De verpakking is in plastic met daaromheen een degelijke verzendhuls.

De onderwerpen die behandeld worden zijn o.a. de volgende:

Molentypen, De geschiedenis van de poldermolen, De industriemolen, De molens van Kinderdijk, De molens in de reclame, De zorg van de provincie voor het behoud van de molens, Inventarisatie van molens in Zuid-Holland en de beschrijving op alfabetische volgorde per stad/dorp van 213 molens.

Tot slot is dit boek voorzien van een Molenkaart van Zuid-Holland en een Summary.

Bijgaand vindt u drie bestelkaarten. De boeken worden u franco toegezonden voorzien van een accept-girokaart.

U kunt het boek ook ter inzage zien op het Provinciehuis, kamer C 063, alwaar u ter plaatse uw bestelling kunt doen.

De normale verkoopprijs voor dit boekwerk bedraagt f 48,--.

Wij bieden u dit boek nu aan voor de volgende prijs:

Bij bestelling van 1 t/m 5 boeken voor f 25,-- per stuk;

bij bestelling van 6 t/m 10 boeken voor f 22,50 per stuk en

bij bestelling van meer dan 10 boeken voor f 20,-- per stuk.

Op uw verzoek sturen wij u meerdere bestelkaarten toe.

U kunt deze telefonisch aanvragen op ons nummer: 070-116082.

Aan uw bestelling zal uiteraard de grootst mogelijke aandacht worden besteed.

Met belangstelling zien wij uw reactie tegemoet.

Provinciale Uitgeverij,
mei 1988.

P.S. Wij zouden het op prijs stellen indien er binnen uw organisatie via personeelsbladen, publicatieborden e.d. bekendheid wordt gegeven aan dit schrijven. In dit verband verwijzen wij u naar de prijzen die voor uw medewerkers gunstiger worden naarmate er meer boeken worden besteld.

Bij uw antwoord dienst en afdeling op de enveloppe vermelden en datum en kenmerk op de brief.

Het provinciehuis is met het openbaar vervoer bereikbaar via de tramlijnen 1 en 9 en de buslijnen 16, 65, 88 en 90 en ligt op ruim tien minuten lopen van het station Den Haag Centraal.

Elf

INSTRUCTEURS - LIJST

Plaatsten wij in de vorige Gildebrief weer de jaarlijkse opgave van de instructeurs en de molens, waar zij les geven, nu kunnen wij reeds een paar aanvullingen geven.

Het betreft hier een aantal nieuw-benoemde instructeurs en een wijziging.

De nieuwe instructeurs zijn :

LIMBURG	METERIK	"Eendracht maakt macht"	
		E. Bakens	
	GRONDSVELD	"Torenmolen"	
		J.H.M. Meessen	Tel. 043 - 614721
NOORD BRABANT	ROOSENDAAL	"De Twee Gebroeders"	
		N.J.M. van Eekelen	Tel. 01658 - 1453
	VESSUM	"De Jacobus"	
		A.J.A.C. Naaykens	Tel. 04255 - 1919
ZUID HOLLAND	HAZERSWOUDE	"Groenendijkse molen"	
		P.J. Pijnaken	Tel. 071 - 765354
	BLESKENS GRAAF	"Wingerdse molen"	
		A.A. Schouten	Tel. 01849 - 2676

INFORMATIE DE STANDERDMOLEN

In de voorgaande Gildebrief verzochten wij om toezending van materiaal betreffende de bouw en inrichting van standerdmolens. Dit materiaal zal, indien bruikbaar, verwerkt worden in de nieuw uit te geven Informatie, betreffende het bovengenoemde onderwerp. Reeds ontvingen wij van enkele kanten bruikbare materialen. Hiervoor namens het Gilde heel hartelijk dank. Toch menen wij nogmaals een oproep te moeten plaatsen, daar er nog veel meer materiaal beschikbaar dient te komen om een algemeen overzicht te verkrijgen van de in ons land voorkomende molens van dit type.

Gaarne dus toezending van tekeningen, details enz. enz. aan :

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, p/a G.J. Pouw, Zwarteweg 70, 1412 GE Naarden.
Bij voorbaat dank.

En natuurlijk krijgt u alles weer teruggestuurd na gebruik, behalve als u vermeldt dat u het niet terug wenst.

Twaalf.

WAT IS DAT VOOR EEN MOLENZAAK ?

De afgebeelde molenzaak in de vorige Gilde-brief was een grapje, maar anderzijds een doodserieuze zaak.

Het betrof hier de sproei-installatie, zoals aangebracht op de Laakmolen te Den Haag. Voor en tijdens de restauratie heeft deze molen nl. in brand gestaan als gevolg van vandalisme. Om herhaling te voorkomen heeft men nu een bevochtigings-installatie aangebracht om de rietmantel nat te houden. Het geeft toch wel te denken, dat er mensen zijn, waardoor dit noodzakelijk is geworden.

De volgende molenzaak is zo eenvoudig van vorm, dat men wellicht moeite heeft om het te herkennen.

WAT IS DIT VOOR EEN MOLENZAAK?

EEN BEZOEK AAN LIMBURG EN HAAR WATERMOLENS

Op zaterdag 8 oktober hebben een twintigtal vrijwillige molenaars uit de provincie Utrecht en het Gooi een bezoek gebracht aan Limburgs bronsgroen eikenhout en de daar tussendoor stromende riviertjes.

Om ons platlanders en polderjongens de overgang niet te groot te maken, werden wij bij Jo Meessen en zijn vrouw opgevangen op een heuse windmolen en wel die van Grondsveld. Het was een windmolen, maar daar hield voor ons danook de overeenkomst met de achtkante en wipmolens mee op. We kennen in het Utrechtse wel enkele stenen korenmolens, maar ten eerste geen torenmolens en zeker geen een waarvan de muren zo dik zijn, dat er een trap doorheen naar boven loopt.

De koffie was er goed en de belangstelling voor de molen zelf groot. Na gewezen te zijn op enkele opmerkelijke details, zoals de weggekapte kruivinken en de wel zeer bijzondere maalstenen met metalen kerven, werd er ingestapt voor de excursie, uitgestippeld door eveneens Jo Meessen. Waarschijnlijk wilde hij de overgang naar de watermolens nog even uitstellen en reden we eerst nog de als kantoor ingerichte "Gasthuismolen" of "Van Tienhovenmolen" voorbij. De laatste naam valt niet zo goed bij de Limburgers, welke in de directe omgeving wonen, daar de naam zonder hun medeweten veranderd is. Maar ja, het staat nu eenmaal levensgroot op de baard. Veel was hier niet te zien, daar het inwendig het kantoor is van de stichting Het Limburgs Landschap. Wel is het natuurlijk opmerkelijk, dat de molen geheel is opgebouwd uit mergelblokken. Leuk is wel te weten, dat mergelblokken zo in een muur verwerkt moeten worden als zij uit de mergelgrotten worden gekapt en gezaagd. Dit is nodig i.v.m. de uit zeer dunne laagjes opgebouwde mergel. Plaatst men deze laagjes niet horizontaal, zoals ze ontstaan zijn, maar vertikaal, dan krijgt men hetzelfde effect als het plaatsen van b.v. een aambeeld op een pak kranten, waarvan de krantenlagen ook vertikaal staan. Het pak wordt langzaam in elkaar gedrukt door het gewicht, wat absoluut niet zou gebeuren als de papier- (en mergel-) lagen horizontaal gelegen hadden.

Derken

De derde molen was ... inderdaad een watermolen en wel een turbinemolen. Om e.e.a. goed te kunnen uitleggen had Jo de door hem zelf geschreven Informatie van het Gilde meegenomen betreffende turbinemolens. Het betrof hier de Grote molen te Meerssen, een molen die het gelukkig niet alleen meer moet hebben van mooistaan in het landschap. Deze molen is een uiterst bedrijvige instelling, welke als hij geen graan maalt, nog een behoorlijke hoeveelheid stroom opwekt. Vrijwillige molenaars zijn net meelmuizen. Als ze ergens binnen kunnen komen tref je ze binnen de kortste keren in alle hoeken en gaten aan, zo ook in deze molen en alle volgenden. Maar daar kwamen ze toch ook voor! Daarna reden we en stopten we ook nog even bij de watermolen van Geulhem. Helaas een restaurant met weinig belangstelling voor het gebouw als molen en meer als touristentrekkend objekt. Monumentenzorg houdt de zaak hier goed in de gaten, want een verbouwing welke niet strookte met het monument werd weer teniet gedaan. Vervolgens werd er naar het Las Vegas van Limburg gereden., t.w. Valkenburg. Helaas voor de souvenirwinkeltjes hadden de platlanders geen enkele interesse voor wandelstokken, petjes en andere nutteloze prullen, maar was het parool "watermolens". Het werd in deze plaats een ware openbaring voor ze. Kende men reeds vol-, pel-, run en papiermolens, een 'bier-molen' behoorde nog niet tot het pakket 'molenkennis'. Men keek eerst zeer bedenkelijk of ongelovig, maar Jo hield staande dat de 'kruitmolen' een ander, doch geestelijk explosief produkt verzorgde, nl. bier. Was het produkt al opmerkelijk, toen we ontvangen waren door de rondleider van de "Leeuwen" bierfabriek en deze persoon de stuwschuif opentrok, werd er al zeer geïnteresseerd gekeken. Ook door de poldermolenaars! Dezen waren op slag jaloers op de hoeveelheden water die toen met donderend geweld onder de schuif door vloog. De grootste verwondering kwam echter pas toen ze het schoepenwiel zagen. Geweldig, wat een afmetingen en wat een geweld als de installatie in bedrijf gesteld wordt. Het waterrad heeft een diameter van 6 meter en een breedte van 4,50 meter. Daarbij komt nog dat het verval gemiddeld 3 meter is. In de molen/fabriek worden met de opgewekte energie compressoren aangedreven voor de koeling van de diverse apparatuur. Al met al een niet gauw te vergeten ervaring en het bier was ook hier 'best'. Helaas met dergelijk soort tochten, men komt altijd tijd te kort en moeten enkele molens overgeslagen worden. Het was inmiddels etenstijd en ook dit was weer uitstekend geregeld. Na een heerlijke lunch en gezellig (molen)geklots werd er weer gestart voor het molensbezoeken. De molen, die wij gingen bezoeken was die te Wijlre. Even verdachten we Jo van het feit, dat hij er stiekem een soort kroegentocht van had willen maken, want ook deze molen stond verdacht dicht bij een bierfabriek, maar er bleek geen enkele connectie te zijn tussen de bierfabriek en de molen! Het bijzondere hier was, dat deze een dubbel rad heeft. Eén voor de korenmolen (helaas weinig in gebruik) en de ander voor electriciteitsopwekking. Na Wijlre ging de tocht binnendoor naar Gulpen, waar de molen werd bezocht die omgebouwd is van turbinemolen naar waterradmolen. Dit is alleen gebeurt om toeristische reden. Leuk voor de mensen, maar ergens zonde en niet veel blijk gevend van de ware monumentengedachte. Maar verder weer. Op naar de laatste molen, de Commandeursmolen. Ook een turbinemolen, maar dan wel een met weer een ander model turbine. Ook hier weer uitleg aan de hand van de Gilde-informatie en intern door de beheerder. Hier werd vlaai en koffie geserveerd en genoten en was met de vlaai ook voor ons Utrechtanaren de 'molen'koek op. Al met al een geweldige dag wat het weer, het land en de molens betreft. En wat de organisatie betreft door onze Limburgse broeders, met Jo Meessen voorop, hartelijk dank.

Neerthien

UITGAVEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

Informatie I t/m X	algemene informatie over praktijk, zeilen, smeren, vangen, weer, onderhoud, bliksemafleider e.d.
Informatie XII	opbouw wipmolen en achtkante molen, G.J. Pouw
Informatie XVI	waarom draaien wieken linksom, waarom hellende as, tonmolen, E. Smit
Informatie XVII	turbine-molens, J. Meessen
Informatie XIX	molenaarserveringen, J. Kaal
Informatie XX	kruierwerken, G.J. Pouw
Informatie XXI	weercursus, P.W. Rosier KNMI

Het boek "Wieksystemen voor polder- en industriemolens" door G.J. Pouw omvat o.a. de Informaties VIII, IX, XIII, XIV en XV.

Gratis worden verstrekt:

Bladen voor maalboekje leden-in-opleiding
Bladen voor maalboekje geslaagde leden
Richtlijnen voor het examen vrijwillig molenaar
Modelcontract voor vrijwillige molenaars
Folder Gilde-verzekeringen

Voor inlichtingen en het bestellen van boeken kunt U contact opnemen met de ledenadministratie van het Gilde van Vrijwillige Molenaars:
Mevr. E.N. Pouw-Schipper, Zwarteweg 70, 1412 GE Naarden. Tel. 02159-45428.

VOOR DE OPLEIDING AANBEVOLEN LITERATUUR

Molens Ir. F. Stokhuizen	5e herziene druk.
Opleiding Watermolenaar	Ing. J. den Besten. Prijs en levering aanvragen bij Ing. J. den Besten, Vreelandseweg 12, 3632 EP Loenen a/d Vecht Tel. 02943 - 3364
Kijk op molens J.Th.Balk	Uitgave Elsevier ISBN 9010024458
De Windmolen en zijn onderdelen J.G. Wiessner	Postgiro 1162733 t.n.v. penningmeester Vrienden v.d. Gelderse Molen. Prijs: f 30,-- incl. porto.
Zingende Stenen	D.J. Abelskamp f 45,-- excl. f 7,50 verzendkosten
Rond Zingende Stenen	D.J. Abelskamp e.a. f 45,-- excl. f 7,50 verzendkosten Girorek: 148232 t.n.v. Rabo-bank Midden-Westland t.g.v. rek. 13.53.85.210 t.n.v. penningmeester cursuscommissie, Barendse te Poeldijk. Beide boeken gelijktijdig besteld: f 99,-- incl. verzendkosten.

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

HET GILDEBESTUUR

VOORZITTER

Hans de Nie, Bloemendaalseweg 188,
2051 GL OVERVEEN. Tel.: 023 - 275202

SECRETARIS

Dick-Jan Braay, Koningsdiep 78,
1509 WE ZAANDAM. Tel.: 075 - 311639

PENNINGMEESTER

Gerard Barendse, Beatrixstraat 79,
2685 BH POELDIJK. Tel.: 01749 - 45580

EXAMENCOÖRDINATOR

Jan Spruit, Molenviergang 8,
2761 BK ZEVENHUIZEN. Tel.: 01802 - 2613

LEDEN

Gerrit Pouw, Zwarteweg 70,
1412 GE NAARDEN. Tel.: 02159 - 45428

Gerbrand de Vries, Limmerweg 4,
1911 NA UITGEEST. Tel.: 02513 - 12166

Boudewijn van Weel, Nieuw Bussummerweg 92,
1272 CK HUIZEN. Tel.: 02152 - 51695

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN

MOLENAARS